

УДК 327.1:327.2

JEL F05

DOI 10.32782/2786-765X/2024-5-18

**Поворознюк Н.С.**

магістр,

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин  
Київського національного університету імені Тараса Шевченка  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9563-2661>**Бондар Т.А.**

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу,  
Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8038-7070>

## ЗМІНА РОЛІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У НОВИХ ЗАГОСТРЕНИХ ПОЛІТИЧНИХ РЕАЛІЯХ

У цій статті розглядаються основні аспекти глобалізації, її сутність в сучасних умовах, її впливу на економічні, соціальні, ідеологічні, політичні відносини держав та міжнародну безпеку, вплив розвитку інформаційних технологій та мереж комунікацій на сучасне суспільство, аналіз тенденцій зміни ролі глобалізації у нових політичних реаліях, економічна інтеграція через зростання ролі транснаціональних корпорацій, вплив глобальних процесів на сферу культури. Метою статті є висвітлення сутності глобалізації на суспільство в сучасних умовах, її впливу на економічні, соціальні, ідеологічні, політичні відносини держав та міжнародну безпеку, аналіз тенденцій змін на планетарному рівні у зв'язку з розвитком глобальних комунікаційних мереж, посилення економічних зв'язків, формування єдиного світового соціокультурного простору.

**Ключові слова:** глобалізація, деглобалізація, міжнародна економіка, консолідація, дезінтеграція, світовий політичний процес, інформаційний простір, економічна інтеграція, культурна інтеграція.

**Постановка проблеми.** Вторгнення росії в Україну, конфронтація відносин США, ЄС та Китаю, поставило перед керівниками міжнародних компаній геополітичний ризик. Правління в США та Європі мають дві стратегічні проблеми в світі політичних реалій – диверсифікацію ланцюгів постачання та розподіл капіталу з більш ризикованих ринків на ті, що вони вважатимуть відносно політичною та економічною безпечною «гаванню» США. В умовах сьогодення питання глобалізації є актуальним для усіх країн, вчених політиків, журналістів та бізнесу. Загалом явище глобалізації в світлі політичних реалій інтерпретують як своєрідний сучасний статус соціально-економічного, політико-правового, духовно-культурного життя людей світу, який диктує тенденцію внутрішніх і зовнішніх процесів і їх планетарний розвиток.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Глобалізація в сучасних умовах, її вплив на економічні, соціальні, ідеологічні, політичні відносини держав та міжнародну безпеку, аналіз тенденцій зміни ролі глобалізації вже давно є предметом наукових досліджень закордонних та вітчизняних учених. Вивченню цих питань присвячена значна частина наукових праць українських

і зарубіжних учених. Серед них можна відзначити наукові доробки Антипенко І.В., Болотіної Є.В., Шубної О.В., Бородай А.В., Стешенко Н.Л., Гідденса Е., Кобильник В.В., Крамчанінової М.Д., Вахлакової В.В., Ісакової О.І., Ставської Ю.В., Супрун Г.Г., Шкурат М.Є., Кузьменко Є.Г., Робертсон Р. Незважаючи на наявність ґрунтовних досліджень із цієї проблематики, остання продовжує залишатися актуальною.

**Метою** цього дослідження є висвітлення сутності глобалізації в сучасних умовах, її впливу на економічні, соціальні, ідеологічні, політичні відносини держав та міжнародну безпеку, аналіз тенденцій зміни ролі глобалізації.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Сутність глобалізації та її загальнолюдське значення, що вивчається вченими всього світу, є одним із головних об'єктів дослідження. Філософи вважають, що суть глобалізації полягає в універсалізації людських цінностей. Соціологи вважають, що цей процес забезпечується одним типом життя інших людей, які проживають у регіоні. У повсякденному житті під глобалізацією розуміють універсальне спільне розуміння питань.

Термін «глобалізація» був вперше використаний у 1960 році Е. Гіддінсом [3]. Втім, термін не використовувався до 1990-го року. У 1985 р. американський соціолог Р. Робертсон сформулював концепцію терміну глобалізація. В першій половині 1990-х концепцію значення слова розкрив американський вчений Чарльз Тез Рассел. Вже у 2006 р. концепція «глобалізації» та визначення її впливу на напрями співпраці США з науковцями провідного світового словника («Глобалістика міжнародний міждисциплінарний енциклопедичний словник») є доказом того, наскільки важливим є цей процес [11, с. 27].

Глобалізація світу – об'єктивний процес, зумовлений зростаючою інтернаціоналізацією всіх сторін життя країн і народів. Вона проявляється не тільки і не стільки в загостренні глобальних проблем сучасності, скільки в тому, що досягнуто такого рівня інтеграції світового співтовариства, при якому успішний розвиток кожної країни, кожного народу все більше залежить від стану і зміни світового порядку в цілому. І, навпаки, від активності та злагодженості дій окремих країн і народів світу залежить успіх у вирішенні проблем усього людства. В даний час ще не повністю проявилися всі аспекти глобалізації, не стали очевидними всі наслідки цього складного процесу. Серед трендів глобалізації в сучасних реаліях можна виділити [6, с. 18]:

1. Єдиний інформаційний простір. Він є важливим чинником трансформації суспільств, зміни структури повсякденного життя. Інформація асоціюється з доступом до комп'ютерної мережі зв'язку. Розширення такої мережі породжує нові форми спілкування між людьми, усуває соціальні бар'єри, змінює соціальну структуру сучасного суспільства. Деякі соціологи сьогодні ставлять питання: чи можлива завдяки новим мережам зв'язку, розвитку кабельного телебачення для комп'ютерних технологій зміна самої природи суспільства, перетворення його з "масового суспільства" в "суспільство індивідів"?

Значні зміни відбуваються на планетарному рівні. Світова спільнота все більше перетворюється на глобальну комунікаційну систему. Це створює принципово нові передумови для універсалізації та глобалізації відносин між країнами, народами, людьми. Завдяки ЗМІ, розвитку глобальних комунікаційних мереж жодна національна держава не залишається ізольованою від інших, а виявляється включеною у світову систему.

2. Економічна інтеграція. Вона є важливою тенденцією глобалізації, суть якої полягає

в посиленні економічної інтеграції, розвитку нових форм транснаціонального бізнесу, який контролює світові фінансові та інформаційні потоки. Сучасні транснаціональні корпорації (ТНК, глобальні корпорації) на відміну від попередніх ТНК виробничого типу, діють переважно на інформаційному та фінансовому ринках. Відбувається планетарне об'єднання цих ринків, формується єдиний світовий фінансово-інформаційний простір. Відповідно, зростає роль ТНК і тісно пов'язаних з ними наднаціональних економічних структур і організацій (таких як Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація та ін.) [2, с. 165].

3. Інтеграція культури. Глобальні процеси охоплюють і сферу культури. Завдяки розвитку засобів масової інформації та комунікації формується єдиний світовий соціокультурний простір. Домінуючою тенденцією є зближення культур, універсалізація образу і стилю життя, поширення західних культурних зразків і моделей поведінки. Низка дослідників відзначає появу «нової медіакультури», заснованої на електронних медіа. Прогнозується також формування «планетарної свідомості», нової гуманістичної культури, в якій людина має розглядатися як самоціль суспільного розвитку. Це пов'язано з різким зростанням ролі в сучасному суспільстві інтелектуальних технологій, які передбачають інформаційне збагачення особистості, отримання нових знань у процесі постійної освіти та вдосконалення професійних якостей [7, с. 134].

4. Політична глобалізація. Процеси глобалізації економіки супроводжуються глобалізацією політичною, сутністю якої є формування транснаціональної еліти. Нова якість міжелітного співробітництва проявляється сьогодні в тому, що гнучка система сучасних елітних альянсів приходить на зміну відносно стабільним союзам в межах національних кордонів і військово-політичним союзам. Проведення численних самітів і зустрічей на урядовому рівні, організацій і форумів регіональних асоціацій і асоціацій – усе це стимулює формування взаємозалежних елітних груп, які мало підзвітні національним електоратам. В сучасних умовах глобалізації відбувається поступове зміщення центру прийняття рішень від національного до наднаціонального рівня. Сьогодні всі найважливіші стратегічні рішення приймаються невеликою групою провідних держав. Зростає роль у політичній сфері та різноманітних інтеграційних структурах НАТО тощо [5, с. 119].

Усе це свідчить про централізацію світової системи та консолідацію політичних еліт, які будують нову модель світу.

Концептуально категорія «світовий політичний процес» і міжнародні відносини тісно взаємопов'язані; вони змістовно позначають одну й ту саму соціально-політичну реальність, але характеризують її в різних парадигмах. Світовий політичний процес по суті розкриває функціональні аспекти міжнародних відносин, насамперед, діяльність суб'єктів глобальної політики на міжнародній арені. У ході світового політичного процесу в наш час бере участь близько двохсот суверенних держав. Сьогодні завершується перехід від біполярного до багатополярного світу з відносним збереженням домінуючої позиції Сполучених Штатів Америки. Дещо підвищилася керованість світової політики, хоча відбувається складний, двосторонній процес глобалізації політичних та економічних зв'язків. Домінуючими стали проблеми зміцнення глобальної безпеки проти викликів міжнародного тероризму, спроби ліквідації явища війни [1, с. 176].

Специфіка змісту глобальної політики полягає в тому, що вона не визнає формальних бар'єрів, легко долає державні кордони, обмежує суверенітет і здатна впливати на організовані спільноти людей у будь-якій точці світу. Політичною особливістю глобалізації є явне послаблення або зменшення суверенітету національних держав; тому жодна країна світу сьогодні не має повної незалежності. Ці процеси безпосередньо пов'язані зі зміцненням центрів світової сили; зокрема, сучасні держави дедалі більше повноважень делегують впливовим міжнародним організаціям, таким як НАТО, СОТ, ЄС, МВФ. Іншим фактором є те, що через обмеження державного втручання в економіку та дерегуляцію бізнесу посилюється політичний та економічний вплив транснаціональних корпорацій та великих банків (ТНК та ТНБ). А в результаті зростання міграції людей і вільного руху капіталів за кордон зменшується обсяг державної влади по відношенню до своїх громадян.

Водночас світова політична сфера характеризує демократизацію основних галузей життя народів і держав, зростання міжнародної ролі представницьких влад, рухів і впливових громадських діячів у світовій політиці. Отже, світовий політичний процес розкривається спільною діяльністю акторів світової політики та суб'єктів міжнародного права (держав та їх урядів, міжурядових об'єднань та неурядових світових організацій), який

спрямований на вироблення механізмів для гармонізації та збалансування національних інтересів, вирішення проблем виживання та прогресу людства, уникнення війн і протидії міжнародному тероризму, глобальним і регіональним конфліктам, встановлення справедливої світової системи.

Важлива особливість світового політичного процесу полягає в тому, що він не має єдиного, легітимного «центру примусу» з відповідною політико-правовою компетенцією, тобто джерела світової влади з беззаперечним авторитетом серед усіх суб'єктів міжнародних відносин. Відповідно, як окрема галузь політико-правових відносин світова політика регулюється конгломератом різних норм – міжнародно-правових, політико-історичних, церемоніальних, ділових, морально-етичних, навіть конвенційних (традиційних) тощо [4, с. 69].

Основна особливість світового політичного процесу сучасності вбачається в одночасній дії двох суперечливих тенденцій – консолідації (об'єднання) та дезінтеграції (розмежування) глобальних акторів. Консолідаційна тенденція проявляється в об'єктивному процесі формування маси світових продуктивних сил, інтернаціоналізації господарської діяльності в масштабі регіонів і всього світу, бурхливому розвитку науково-технічної революції, інтеграції виробничої і неекономічної діяльності, продуктивних факторів по відношенню до глобальних впливів, у поступовій еволюції людства до демократизації політики, у сферах модернізації інформатизації та управління макроекономічними та технологічними інноваціями тощо. Друга тенденція – дезінтеграція – характеризується відцентровими процесами, які зумовлені одночасне існування на планеті народів і країн, що перебувають на різних щаблях цивілізаційного або формотворчого розвитку. Вони прагнуть до розмежування через колосальні відмінності в культурі та релігії, щодо добробуту, зайнятості, освіти, надання медичної допомоги, тривалості життя, через проблеми політичного та правового розвитку, національно-етнічні розбіжності. Ці фактори природно й історично розпадаються; вони неминуче породжують відчуження між людьми, недовіру між державами і, як наслідок, суперечки, конфлікти, війни [8, с. 81].

Останні роки ХХІ століття позначені тим, що вектори світової глобалізації під дією політичних процесів постійно мігрують і змінюються. Ці зміни тісно пов'язані і зі світовими економічними процесами. Протягом більшої частини останніх 50 років глобалізація

була трендом багатонаціональних компаній та інвесторів. Швейцарський економічний інститут KOF, що відстежує глобалізацію свідчить про значне та стійке зростання глобалізації протягом останніх кількох десятиліть. З 1970 по 2019 рік індекс глобалізації де-юре зріс майже вдвічі завдяки поступовому відкриттю Китаю для західного бізнесу, падінню «залізної завіси», підйому країн BRICS і широкій відкритості для вільної торгівлі. Однак, ці тенденції почали змінюватися [10].

2022 рік був роком значних геополітичних подій, починаючи з російського військового нападу в Україну та закінчуючи перемогою Сі Цзінпїна на третій термін на тлі економічного спаду в Китаї. Результат виборів на Тайвані свідчить про перемогу демократичної партії, яка виступає за окрему ідентичність Тайваню та заперечує територіальні претензії Китаю. Це посилює конфронтацію відносин між Китаєм та США. Станом на сьогодні також складно передбачити майбутній розвиток конфлікту між Ізраїлем, ХАМАС і різними збройними групами в Сектор Газа. Втім, все свідчить про те, що місцевий і регіональні наслідки цього протистояння ставатиме дедалі важливішим протягом 2024 року [12].

Всі ці політичні процеси підкреслюють атмосферу невизначеності та обережності на міжнародній арені, в тому числі і у сфері глобалізації. Після майже століття глобалізації послідовні глобальні потрясіння стають критичними факторами. «Глобалізація» після фінансової кризи 2008 року почала перетворюватися на деглобалізацію. У відповідь на протистояння Китаю та США, військове вторгнення росії на територію України уряди та міжнародні компанії шукають безпеки та стійкості замість переваг глобальних ланцюжків створення вартості. Аналіз аналітиків Barclays Corporate and Investment Bank свідчить про те, що ера глобалізації добігає кінця. За скороченням світової торгівлі, яке було спричинено двома світовими війнами, послідувало 60 років зростання глобалізації. Це включало період гіперглобалізації з 1990 по 2008 рік. Однак фінансова криза 2008 року, торговельні війни, безправний середній клас у розвинутих економіках і зростання занепокоєння щодо надмірної залежності від торгівлі з окремими партнерами призвели до періоду відносно застійної «глобалізації». Після закінчення Другої світової війни глобалізація, можливо, наближається до кінця рухатися до деглобалізації. Нещодавні зриви глобальних ланцюжків створення вартості, такі як війна в Україні, зростання ідеологічних

розбіжностей спонукали уряди та корпорації переглянути зовнішню залежність [10].

Згідно з останніми дослідженнями Глобального інституту McKinsey (MGI), глобалізація не зникає, але вона змінюється. Потoki товарів, реальних матеріальних речей, вирівнялися після майже 20 з лишком років зростання ВВП. Оскільки ВВП зростає, це означає, що фактичні зв'язки стали міцнішими. Одним із найяскравіших висновків цього дослідження стало те, що потоки, що представляють знання та ноу-хау, такі як інтелектуальна власність та дані, а також потоки послуг прискорилися та зараз ростуть швидше, ніж потік товарів. За останні десять років потоки даних зростали більш ніж на 40% на рік [10].

Інтелектуальні послуги, які історично розвивалися повільніше, ніж промислові товари та ресурси, із збільшенням глобальних зв'язків з часом, за останні десять років переформатувалися. Професійні послуги, такі як інженерні послуги, є одними з тих більш традиційних торговельних потоків, які зростали найшвидше, приблизно на 6% на рік, у порівнянні з ресурсами, які сповільнилися лише до 2%.

Станом на сьогодні в політичних і світогосподарських відносинах з одного боку простежуються риси дезінтеграції, навіть економічної і політичної ізоляції окремих міжнародних суб'єктів (стосовно агресорів), з іншого – помітне збільшення розриву в економічному розвитку держав-світових лідерів і країн-аутсайдерів. Але з іншого, хід світової політики знаходиться під впливом дедалі потужніших інтеграційних тенденцій глобалізації економіки, інформації, гуманітарної сфери, поширення практики демократії, захисту прав і свобод людини, зокрема, все динамічніше розвивається світовий ринок ресурсів, енергії, продуктів, послуг і робочої сили, революційні прориви в науково-технічному прогресі.

Вибір стратегічної лінії розвитку держави зрештою залежить від політичної волі еліти та народу. Цей вибір є довгостроковим «геополітичним проектом» країни, напрямком дій і мистецтвом активної самореалізації (або втручання) народу на основі власної цивілізаційної ідентичності. Національна геостратегія передбачає нейтралізацію деструктивних наслідків для суспільства і держави зовнішніх і внутрішніх викликів з боку багатомірного світового простору [6, с. 20].

Загалом, світовий політичний процес сучасності змінив роль глобалізації:

– утворився складний комплекс цивілізаційних, транснаціональних і периферійних, регіональних, національних і локальних, етнополітичних процесів;

– відбувається зростання досвіду, напрямів і форм міжнародного співробітництва;

– актуальним є висунення на перший план світової політики глобальних викликів (викликів) існування людської цивілізації;

– зростання в системі загальнолюдських цінностей ролі прав, свобод і життєвих інтересів людини;

– характерна різноманітність політичних сил, суспільних форм, засобів і методів реалізації світової політики;

– продуктивна взаємодія держав «Великої сімки» та Європейського Союзу; діяльність важливих міжнародних інституцій – МВФ, СОТ, НАТО.

Спостерігається суперечливість тенденцій руху до багатополярного (чи однопольярного) світу, конфлікти відносин між світовими «центрами впливу» (США, Західна Європа, Китай, Японія, «нові індустріальні країни» Сходу). Характерна також суперечливість способів реалізації світових процесів: безперервність та новаторство, визначеність чи непередбачуваність, упорядкованість чи спонтанність; переплетення революційних і еволюційних тенденцій [9, с. 165].

**Висновки.** Таким чином, політичні реалії мають значний вплив на глобальному та регіональному рівнях глобалізації, визначають практику державно-політичних інституцій, міжнародних організацій, великих

соціальних спільнот і впливових політиків з міжнародним авторитетом. Провідним критерієм прогресу у світовій політиці був рух народів і держав. Хоча сучасні політичні реалії демонструють тенденції до процесу деглобалізації, процес глобалізації ще не повністю припинився. Паралельні тенденції в цьому поточному процесі триватимуть, і нова форма «усіченої глобалізації» може виникнути навіть на тлі негативної реакції, яка триває в деяких регіонах. Погіршення глобальних ринкових сил може призвести до посилення державного регулювання та контролю, що є реакцією, схожою на концепцію «подвійних рухів», згідно з якою зростання влади ринків викликали вимоги посилення соціального захисту. Втім, в сучасних політичних реаліях жодна країна не може поодиночки протистояти сучасним глобальним і національним викликам. В сучасному світі глобалізація – це багаторівневий процес, у якому економічні, технологічні, соціальні та політичні зміни призводять до інтенсифікації відносин між державами та суспільствами з більшою транскордонною інтеграцією. Найважливішим аспектом цього процесу є розширення економічної діяльності за межі національних кордонів, оскільки компанії поширюють свою діяльність по всьому світу, створюючи багаторазове зростання світової торгівлі та інвестицій.

### Бібліографічний список

1. Антипенко І.В. Загрози і виклики сучасних глобалізаційних процесів для національних держав: до проблеми державного управління політичними ризиками. *Актуальні проблеми державного управління*. 2020. № 1. С. 174–180.
2. Болотіна Є.В., Шубна О.В., Бородай А.В., Стешенко Н.Л. Особливості управління політичними ризиками транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2021. № 3. С. 162–168.
3. Гідденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя. Київ: Альтерпрес, 2004. 100 с. URL: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Giddens\\_Anthony/Nestrymnyi\\_svit\\_iak\\_hlobalizatsiia\\_peretvoriuie\\_nashe\\_zhyttia.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Giddens_Anthony/Nestrymnyi_svit_iak_hlobalizatsiia_peretvoriuie_nashe_zhyttia.pdf)
4. Ісакова О.І. Політична трансформація держави в умовах глобалізації. *Політикус*. 2017. Вип. 3. С. 68–71.
5. Кобильник В.В. Вплив глобалізаційних процесів на перспективи розвитку політичної компаративістики. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2023. № 2. С. 118–127.
6. Крамчанинова М.Д., Вахлакова В.В. Глобалізація та безпека: економічні, соціальні та політичні аспекти. *Бізнес Інформ*. 2021. № 5. С. 16–21.
7. Ставська Ю.В. Вплив глобалізації на формування зовнішньоекономічної політики України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2020. № 3. С. 130–141.
8. Супрун Г.Г. Політична глобалізація як каталізатор суспільних трансформацій. *Філософські обрії*. 2019. Вип. 42. С. 78–82.
9. Шкурат М.Є., Кузьменко Є.Г. Зовнішньоекономічна політика України в умовах прискорення глобалізаційних процесів. *Modern economics*. 2023. № 41. С. 163–169.
10. Deglobalization, Deleveraging, And Decarbonization: 3 New Realities For Investors In 2023. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/deglobalization-deleveraging-decarbonization-3-new-realities-kumar>
11. Robertson R. *Globalization: Social Theory and Global Culture*. London : Sage Publications Ltd., 1992, 188 p. P. 25–31.

12. The World in 2024: ten issues that will shape the international agenda. URL: [https://www.cidob.org/en/publications/publication\\_series/notes\\_internacionals/299/the\\_world\\_in\\_2024\\_ten\\_issues\\_that\\_will\\_shape\\_the\\_international\\_agenda](https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionals/299/the_world_in_2024_ten_issues_that_will_shape_the_international_agenda)

### References

1. Antipenko I. V. (2020) Threats and challenges of modern globalization processes for national states: to the problem of state management of political risks. *Actual problems of public administration*, no. 1, pp. 174–180.
2. Bolotina E. V., Shubna O. V., Borodai A. V., Steshenko N. L. (2021) Peculiarities of political risk management of transnational corporations in the conditions of economic globalization. *Economic Herald of Donbass*, no. 3, pp. 162–168.
3. Giddens E. (2004) *The Unstoppable World: How Globalisation is Transforming Our Lives*. Kyiv: Alterpress, 100 p. Available at: [https://shron1.chtyvo.org.ua/Giddens\\_Anthony/Nestrymnyi\\_svit\\_iak\\_hlobalizatsiia\\_peretvoriuie\\_nashe\\_zhyttia.pdf](https://shron1.chtyvo.org.ua/Giddens_Anthony/Nestrymnyi_svit_iak_hlobalizatsiia_peretvoriuie_nashe_zhyttia.pdf)
4. Isakova O. I. (2017) Political transformation of the state in the conditions of globalization. *Politicus*, issue 3, pp. 68–71.
5. Kobylnyk V. V. (2023) The influence of globalization processes on the prospects for the development of political comparativism. *Bulletin of the National University of Law named after Yaroslav the Wise. Series: Philosophy, philosophy of law, political science, sociology*, no. 2, pp. 118–127.
6. Kramchaninova M. D., Vakhlakova V. V. (2021) Globalization and security: economic, social and political aspects. *Business Inform*, no. 5, pp. 16–21.
7. Stavskaya Yu. V. (2020) The impact of globalization on the formation of foreign economic policy of Ukraine. *Economics, finance, management: topical issues of science and practice*, no. 3, pp. 130–141.
8. Suprun H. G. (2019) Political globalization as a catalyst of social transformations. *Philosophical horizons*, issue 42, pp. 78–82.
9. Shkurat M. E., Kuzmenko E. G. (2023) Foreign economic policy of Ukraine in conditions of acceleration of globalization processes. *Modern economics*, no. 41, pp. 163–169.
10. Deglobalization, Deleveraging, And Decarbonization: 3 New Realities For Investors In 2023. Available at: <https://www.linkedin.com/pulse/deglobalization-deleveraging-decarbonization-3-new-realities-kumar>
11. Robertson R. (1992) *Globalization: Social Theory and Global Culture*. London: Sage Publications Ltd., 188 p. pp. 25–31.
12. The World in 2024: ten issues that will shape the international agenda. Available at: [https://www.cidob.org/en/publications/publication\\_series/notes\\_internacionals/299/the\\_world\\_in\\_2024\\_ten\\_issues\\_that\\_will\\_shape\\_the\\_international\\_agenda](https://www.cidob.org/en/publications/publication_series/notes_internacionals/299/the_world_in_2024_ten_issues_that_will_shape_the_international_agenda)

Стаття надійшла до редакції 09.05.2024

**Nikita Povorozniuk**

Master Student,  
Educational and Scientific Institute of International Relations of the  
Taras Shevchenko National University of Kyiv  
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9563-2661>

**Tatiana Bondar**

PhD in Economics, Docent,  
Associate Professor at the Department of Accounting and Consulting,  
Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8038-7070>

## CHANGING ROLE OF GLOBALISATION IN THE NEW SHARPENED POLITICAL REALITIES

**Introduction.** This article examines the main aspects of globalization, its essence in modern conditions, its impact on the economic, social, ideological, and political relations of states and international security, the impact of the development of information technologies and communication networks on modern society, the analysis of trends in the role of globalization in new political realities, economic integration due to the growing role of transnational corporations, and the impact of global processes on the cultural sphere. **The purpose** of the article is to highlight the essence of globalization on society in modern conditions, its impact on economic, social, ideological, and political relations of states and international security, an analysis of trends of change at the planetary level in connection with the development of global communication networks, the strengthening of economic ties, and the and the formation

of a single world socio-cultural space. **Results.** The world political process reveals the functional aspects of international relations, first of all, the activities of the subjects of global politics in the international arena. Today, the transition from a bipolar to a multipolar world is coming to an end, with the relative preservation of the dominant position of the United States of America. The problems of strengthening global security against the challenges of international terrorism, attempts to eliminate the phenomenon of war became dominant. The specificity of the content of global politics is that it does not recognize formal barriers, easily overcomes state borders, limits sovereignty and is able to influence organized communities of people in any part of the world. A political feature of globalization is a clear weakening or reduction of the sovereignty of nation states; no country in the world today has full independence. These processes are directly related to the strengthening of the centers of world power; in particular, modern states delegate more and more powers to influential international organizations, such as NATO, WTO, EU, IMF. **Conclusions.** Political realities have a significant impact on the global and regional levels of globalization, determine the practice of state-political institutions, international organizations, large social communities and influential politicians with international authority. The leading criterion of progress in world politics was the movement of peoples and states. Although the current political realities show tendencies towards the process of deglobalization, the process of globalization has not yet completely stopped. Parallel trends in this ongoing process will continue, and a new form of "truncated globalization" may emerge even amid the ongoing backlash in some regions. The deterioration of global market forces may lead to increased government regulation and control, a reaction similar to the concept of "twin movements", according to which the rise of market power has led to demands for increased social protection. However, in today's political realities, no country can face modern global and national challenges alone. In today's world, globalization is a multi-level process in which economic, technological, social and political changes lead to intensified relations between states and societies with greater cross-border integration. The most important aspect of this process is the expansion of economic activity beyond national borders, as companies spread their activities around the world, creating a multifold increase in global trade and investment.

**Key words:** globalization, deglobalization, international economy, consolidation, disintegration, world political process, information space, economic integration, cultural integration.